

บทที่ 1

บทนำ

แมลงวันซีโนเซียเป็นแมลงวันตัวห้ำที่จับแมลงกินเป็นอาหารทั้งในระยะตัวหนอนและตัวเต็มวัย (พิมลพร, 2545) ตัวหนอนของแมลงวันซีโนเซียจะจับหนอนของแมลงที่อาศัยอยู่ในดินกินเป็นอาหาร ส่วนตัวเต็มวัยจะจับตัวเต็มวัยของแมลงศัตรูพืชหลายชนิดกินเป็นอาหาร เช่น ตัวเต็มวัยของแมลงวันหนอนชอนใบ (leafminer flies) แมลงหิวขาว (whiteflies) เพลี้ยไฟ (thrips) เพลี้ยอ่อน (aphids) และแมลงหวี่ (vinegar flies) รวมทั้งตัวริ้น (gnats and midges) ต่างๆ ในประเทศไทยมีแมลงวันตัวห้ำสกุลนี้หลายชนิด ชนิดที่พบมากที่สุดคือ *Coenosia exigua* Stein พบครั้งแรกในประเทศไทยที่พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2542 (อัมพรและคณะ, 2543)

แมลงวันหนอนชอนใบบางชนิดในสกุล *Liriomyza* เป็นแมลงศัตรูพืชที่สำคัญชนิดหนึ่งที่เป็นปัญหาในเมืองไทยมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2529 ทั้งที่เป็นพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับแต่ปรากฏการระบาดของแมลงวันหนอนชอนใบในพื้นที่สูงทางภาคเหนือเริ่มขึ้นเมื่อ เกิดการระบาดของแมลงวันหนอนชอนใบในพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับบริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ซึ่งมีไม้ดอกไม้ประดับมากกว่า 48 ชนิดถูกแมลงวันหนอนชอนใบระบาดทำลายอย่างรุนแรง ทำให้ใบพืชถูกทำลายจนเสียหาย เนื่องจากหนอนชอนใบทำลายระหว่างเนื้อเยื่อของใบพืชและกลีบดอก และพบดักแด้ในดินหรือในส่วนของคั่นพืช โดยเฉพาะที่ชอกใบ จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่าไม้ดอกไม้ประดับที่ถูกทำลายอย่างรุนแรงไม่สามารถออกดอกได้ จำนวน 13 ชนิด ได้แก่ พิทูเนีย (Petunia) ฮอลดีฮ็อก (Hollyhock) ลิเนเรีย (Linaria) แคนดี้ทอฟ (Candy Tuff) จิบไซฟิล่า (Gypsophila) ฟล็อกซ์ (Phlox) ผีเสื้อ (Dianthus) ยาสูบหอม (Nicotiana) ซินลาเรีย (Cineraria) คาเลนคูล่า (Calendula) ข้าวดอกชมพู (Gypso) รูปีน (Lupin) และ เวอร์บินา (Verbina) (กอบเกียรติ และอัมพร, 2545) ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงได้มุ่งเน้นที่จะศึกษานิวเคลียส และปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของแมลงวันซีโนเซีย (*Coenosia exigua* Stein) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการควบคุมแมลงวันหนอนชอนใบโดยชีววิธี (biological control) เพื่อทดแทนการใช้สารเคมีที่เกิดปัญหาการดื้อยา และผลกระทบที่เกิดต่อสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษานิเวศประชากรของแมลงวันซีโนเซีย (*Coenosia exigua* Stein) ในสวนพฤกษศาสตร์ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของแมลงวันซีโนเซีย (*C. exigua*) ในสวนพฤกษศาสตร์ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved